

มาตรการรักษาระดับราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศ

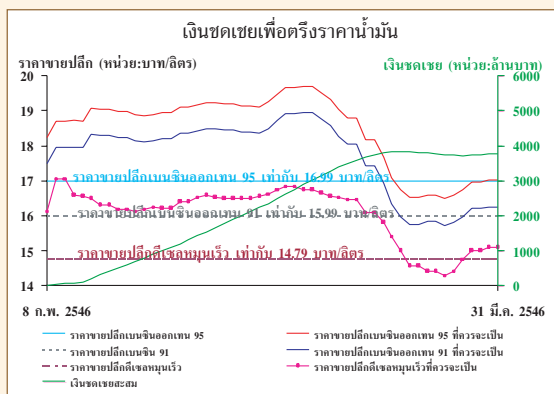
วัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของราคาน้ำมันภายในประเทศ ลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม และบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น โดยกำหนดให้เป็นมาตรการระยะสั้นประมาณ 4 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2546 เป็นต้นมา และตรึงราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ไม่เกินลิตรละ 16.99 บาท น้ำมันเบนซินออกเทน 91 ไม่เกินลิตรละ 15.99 บาท และน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ไม่เกินลิตรละ 14.79 บาท

สำหรับเงินชดเชยส่วนต่างของราคาขายปลีกจากราคาที่ควรจะเป็นมาจากเงินกู้จากธนาคารออมสินหรือสถาบันการเงินอื่นวงเงินประมาณ 8,000 ล้านบาท ด้วยวิธีเบิกเงินบัญชีโดยรัฐบาลค้ำประกัน ในการนี้รัฐบาลจะออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “สถาบันบริหารกองทุนพลังงาน” เป็นองค์กรมหาชนเพื่อให้สามารถกู้เงินได้ เงินกู้นี้จะแยกเป็นบัญชีเงินชดเชยราคาน้ำมันออกจากบัญชีกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง

ส่วนวิธีการรับเงินชดเชยใช้วิธีการหักกลับกันระหว่างอัตราเงินส่งเข้ากองทุนฯ กับอัตราเงินชดเชยสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดและจำนวนเดียวกัน จำนวนเงินที่เหลือที่ผู้ผลิตและผู้นำเข้าน้ำมันต้องจ่าย/ได้รับ จะดำเนินการพร้อมกับการชำระค่าภาษีอากร และกรมบัญชีกลางจะโอนเงินจากบัญชีเงินชดเชยลดราคาน้ำมัน นำส่งเข้าบัญชีกองทุนฯ ในจำนวนเงินที่กองทุนฯ ได้จ่ายทดแทนไป ทั้งนี้เมื่อราคาน้ำมันในตลาดโลกลดต่ำลงจนทำให้ราคาขายปลีกในประเทศไทย (ที่ควรจะเป็น) ลดต่ำกว่าระดับที่รักษาไว้ ก็จะหยุดการจ่ายเงินชดเชยและเปลี่ยนเป็นเก็บเงินเข้ากองทุนฯ เพื่อส่งคืนเงินกู้จนครบแล้วจึงยกเลิกการเก็บเงินเข้ากองทุนฯ (เฉพาะในส่วนของบัญชีเงินชดเชยราคาน้ำมัน)

หากราคาน้ำมันที่ควรเป็นลดต่ำกว่าระดับที่รักษาไว้ การเก็บเงินเข้ากองทุนฯ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ (1) ในช่วงการลดราคา 1 บาทแรก ให้แบ่งการลดราคาครึ่งหนึ่งไปเป็นเงินเก็บเข้ากองทุนฯ เช่น ราคาตลาดโลกลดลงลิตรละ 30 สตางค์ ให้ผู้ค้าน้ำมันลดราคาเพียงลิตรละ 15 สตางค์ ส่วนอีก 15 สตางค์ส่งเข้ากองทุนฯ และ (2) ในช่วงการลดราคาหลังจาก 1 บาทแรก ให้แบ่งการลดราคาสองในสามส่วนไปเป็นเงินเก็บเข้ากองทุนฯ

การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาดโลกจะทำสัปดาห์ละครั้ง หากในสัปดาห์ใดราคาตลาดจริงลดลงต่ำกว่าลิตรละ 30 สตางค์ ไม่ต้องลดราคาแต่ให้ส่งเงินเข้ากองทุนฯ เพิ่มขึ้นตามส่วน และให้นำการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปรวมกับการเปลี่ยนแปลงในสัปดาห์ถัดไป หากรวมกันได้ถึงลิตรละ 30 สตางค์ ให้ลดราคาลงลิตรละ 15 หรือ 10 สตางค์แล้วแต่กรณี

ที่มา: สำนักนโยบายและแผนพลังงาน

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 รัฐบาลต้องใช้เงินชดเชยเพื่อพยุงราคาขายปลีกน้ำมันตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ รวม 52 วัน เป็นจำนวนประมาณ 3,775 ล้านบาท ทั้งนี้เงินชดเชยที่จ่ายไปแล้วเป็นยอดจากการผลิตถึงวันที่ 19 มีนาคม (ซึ่งส่งรายงานภายในวันที่ 29 มีนาคม) และหลังจากนั้น ราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลงจึงไม่มีเงินชดเชยแต่มีเงินนำส่งเข้ากองทุนฯ

ผลกระทบของมาตรการ :

ในแง่ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมนั้น แม้ว่าข้อดีของการตรึงราคาคงกล่าวจะช่วยชะลอการขึ้นราคาสินค้าและบริการอื่น ๆ และบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้น แต่ข้อเสียก็คือ อาจทำให้ประชาชนไม่ระมัดระวังในการใช้พลังงาน อันจะทำให้ประเทศต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศมากกว่าที่ควรจะเป็น (ในเรื่องนี้รัฐบาลจึงรณรงค์ให้ประหยัดพลังงานควบคู่กันไปด้วย) อีกทั้งราคาสินค้าและบริการไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง อาจทำให้การใช้สินค้าและบริการอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และหากราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลง แต่ราคาในประเทศลดลงไม่ได้มาก อาจทำให้ราคาสินค้าที่ผลิตได้มีราคาแพงจากต้นทุนที่สูงไปอีกระยะหนึ่ง

ในการประเมินฐานะกองทุนฯ ในส่วนที่เข้าไปแทรกแซงตลาดเพื่อกำหนดเพดานราคาน้ำมันในประเทศว่าจะกลับมาสวมดุลได้เมื่อใด ปัจจัยสำคัญจะขึ้นอยู่กับทิศทางและการเคลื่อนไหวของราคาน้ำมันตลาดโลกในระยะข้างหน้า หากพิจารณาภายใต้ข้อสมมติให้ค่าเงินบาทอยู่ที่ 43 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ตลอดช่วงประมาณการ และการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 ราคาน้ำมันตลาดโลกได้รับผลกระทบจากสงครามน้อย และค่อย ๆ ลดลง โดยกำหนดให้ราคาน้ำมันดิบดูไบมีระดับเฉลี่ย 25 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล ในไตรมาส 2 และลดลงเป็น 23 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล ในครึ่งหลังของปี 2546 และ กรณีที่ 2 ที่สมมติให้ราคาน้ำมันดิบลดลงเร็วกว่า โดยต่ำกว่ากรณีแรก 2 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล คืออยู่ที่เฉลี่ย 23 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล ในไตรมาสที่ 2 และลดลงเป็น 21 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล ในครึ่งหลังของปี 2546 ตามลำดับ

ประมาณการฐานะกองทุนน้ำมันตามมาตรการตรึงราคาน้ำมันในประเทศ

2546	กรณีที่ 1						กรณีที่ 2					
	ราคาน้ำมันดิบดูไบ ดอลลาร์. สรอ./ บาร์เรล	ราคาขายปลีกในประเทศ			ฐานะกองทุนน้ำมันฯ		ราคาน้ำมันดิบดูไบ ดอลลาร์. สรอ./ บาร์เรล	ราคาขายปลีกในประเทศ			ฐานะกองทุนน้ำมันฯ	
		เบนซิน 95 (บาท/ลิตร)	เบนซิน 91 (บาท/ลิตร)	ดีเซล (บาท/ลิตร)	สุทธิ (ล้านบาท)	สะสม (ล้านบาท)		เบนซิน 95 (บาท/ลิตร)	เบนซิน 91 (บาท/ลิตร)	ดีเซล (บาท/ลิตร)	สุทธิ (ล้านบาท)	สะสม (ล้านบาท)
ม.ค.	28.02	16.80	15.80	14.65		0	28.02	16.80	15.80	14.65		0
ก.พ.	30.02	17.07	16.07	14.87	-1,775	-1,775	30.02	17.07	16.07	14.87	-1,775	-1,775
มี.ค.	27.38	16.99	15.99	14.79	-2,000	-3,775	27.38	16.99	15.99	14.79	-2,000	-3,775
เม.ย. ^{1/}	24.00	16.86	15.86	14.66	1,900	-1,875	24.00	16.86	15.86	14.66	1,900	-1,875
พ.ค. ^{1/}	25.00	16.55	15.55	14.12	1,386	-489	23.00	16.35	15.35	13.95	2,005	130
มิ.ย. ^{1/}	25.00	16.52	15.52	14.15	1,257	769	23.00	15.25	14.46	12.67		
ก.ค. ^{1/}	23.00	15.28	14.47	13.02			21.00	14.63	13.85	12.25		
ส.ค. ^{1/}	23.00	15.23	14.40	12.86			21.00	14.56	13.77	12.09		
ก.ย. ^{1/}	23.00	15.19	14.36	12.82			21.00	14.52	13.71	12.06		
ต.ค. ^{1/}	23.00	15.17	14.33	12.82			21.00	14.49	13.68	12.07		
พ.ย. ^{1/}	23.00	15.16	14.31	12.83			21.00	14.47	13.65	12.08		
ธ.ค. ^{1/}	23.00	15.15	14.30	12.84			21.00	14.46	13.64	12.09		

^{1/}ประมาณการ
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีแรกฐานะสะสมของกองทุนฯ ในส่วนของมาตรการรักษาระดับราคาน้ำมันจะกลับมาสวมดุลในเดือนมิถุนายน 2546 ซึ่งจะมีราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศต่ำกว่าระดับที่ตรึงไว้ประมาณ 0.45-0.65 บาท แต่สูงกว่าราคาที่เหมาะสมประมาณ 0.45-0.80 บาท สำหรับในกรณีที่ 2 การกลับสู่สมดุลของฐานะสะสมของกองทุนฯ จะใช้เวลาเร็วขึ้นเป็นเดือนพฤษภาคม 2546 ซึ่งจะมีราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศต่ำกว่าระดับที่ตรึงไว้ประมาณ 0.65-0.85 บาท แต่สูงกว่าราคาที่เหมาะสมประมาณ 0.80-1.20 บาท ดังนั้น แม้ว่าในกรณีที่ 2 นี้ ราคาน้ำมันดิบจะลดต่ำกว่าข้อสมมติที่ใช้ในการประมาณการ (ตามที่ปรากฏในบทที่ 4) แต่ผลกระทบของราคาขายปลีกภายในประเทศที่สูงกว่าที่ควรจะเป็นต่ออัตราเงินเฟ้อและการขยายตัวทางเศรษฐกิจยังมีต่อเนื่องในไตรมาสที่ 2 ของปี 2546 อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกรณีแทบจะไม่มีผลกระทบต่อภาวะรัฐบาลและหนี้สาธารณะ